

ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ ԲԱՐՁՐԱՆԱԼՈՎ

Ռոդոլֆ Խաչատրյանի արվեստի մասին խորհրդածելիս ակամա հիշում ես նրա ստեղծագործական կենսագրության նշանակալից մի փաստը: 1959 թվականին, Վիեննայի երվտաս ըդական համալսարանի փառատոնին «Ուսանողուհու դիմանկարը» գրաֆիկական աշխատանքի համար նա արժանացավ բրոնզե մեդալի: Հետագայում Ռ. Խաչատրյան բազմիցս մասնակցել է հանրապետական, միութենական ու միջազգային ցուցահանդեսների, գրաֆիկային զուգընթաց ստեղծել է գեղանկարչարկան գործեր, որոնց թվում մի շարք թեմատիկ կոմպոզիցիաներ: Հիշենք դրանցից «Ամբոխները խնայագարված», «Վերածնունդ», «Մայրություն», «Երիտասարդություն» կտավները: Վերջին երկուսի համար երիտասարդ հեղինակն արժանացավ հանրապետության երիտասարդական կազմակերպության երկրորդ մրցանակին (1965): Ավելի ուշ, 1969-ին, Կոմիտասի գրաֆիկական դիմանկարը, որ ներկայացվել էր մեծ կոմպոզիտորի 100-ամյակին նվիրված ցուցահանդեսին, ստացավ Հայաստանի կուլտուրայի միևի ստրուկյան առաջին մրցանակը:

Ռ. Խաչատրյանի ստեղծագործական ուղին սկսվեց խորհրդային Երրորդությանը դեպի երիտասար-

դությունը: Նոր սերունդը՝ իր խոհերով ու ապրումներով, իղձերով ու երազանքներով վերջին գործերում հանդես է գալիս իբրև պատկերման գլխավոր առարկա: Կինոօպերատոր Ս. Ֆիլիպովի, դերասան Լ. Բուռլյաչևի, բանաստեղծ Ռ. Դավոյանի, նկարչի կնոջ և այլ դիմանկարներում արվեստագետը դիպուկ միջոցներով դիտողին հաղորդակից է դարձնում իր հերոսների ներաշխարհին: Անշուշտ պիտի նսեմանար այդ աշխատանքների գեղագիտական արժեքը, եթե նա սահմանափակվեր իր կերպարների սոսկ հոգեկանի բացահայտմամբ: Յուրաքանչյուր դիմանկարում Խաչատրյանը հետամուտ է գումարելու նաև «իրենը»:

Պատկերների կառուցվածքի մեջ չի նկատվում ինչ որ մտացածին բան: Իր բնորոշներին նկարիչը ներկայացնում է նրանց հատկանշական կեցվածքով: Գլխավորը և ամենից աչքի ընկնողն այստեղ գծանկարն է: Նկարիչը հազվադեպ է դիմում ծավալի զգացողություն առաջացնող ստվերումների: Ամեն ինչ սկսվում ու ավարտվում է լուկ գծով: Խաչատրյանի գիծը ծայր աստիճան նուրբ է, սահուն երգային: Յուրաքանչյուր դիմանկարի մեջ հատուկ խնամք է տարված գծի հնչողական ուժը թղթի ճերմակ

հարթության հետ ներդաշնակելու գծանկարի ընդհանուր կատարելիությունն ու ավարտվածությունը պահպանելու համար: Հետագրքեր է, որ այս հատկությունների շնորհիվ գծանկարներն ընկալվում են իբրև մարմարի վրա դասական շնչով կատարված բարձրաքանդակներ:

Ինքը՝ նկարիչը չի խուսափում դասական արվեստի հետ ունեցած հարազատությունից: Դա նրա գավանանքն է, անհուն սերն ու հավատը բնության իբրև ամենահրաշալի ու հավերժական ստեղծագործության հանդեպ, որի մարմ-



«Աղջիկ պատուհանին մոտ»

Գործ՝ Ռ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ-Ի

նավորման անկրկնելի օրինակները գեղարվեստի մեջ տվել են դասականներ: Եվ եթե հիշենք, որ ժամանակակից արվեստն իր ձևական անսահմանափակ որոնումներին, պայմանականության ու վերացականության ծայրահեղ դրսևորումներին հետո նորից է ձգտում արվեստին վերադարձնել նրա մարդկային խորքը, ապա դյուրըմբռնելի կդառնա, թե որքան բարձրանում է դասական ու հատկապես վաղ դասական արվեստի նշանակությունը այսօրվա արվեստագետների ինքնարտահայտման նոր ձևերի մշակման մեջ:

Կրկին վերհիշելով Ռ. Խաչատրյանի անդրանիկ գործերը, գտնում եմ, որ գնալով դեպի բովանդակության խորություն, առավել ցայտուն մարմնավորում



Ռ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ — ԻՆՖԱՆՏԿԱՐ

տալով իր ինքնուրույն արտահայտչական լեզվին, նկարիչը ինչ որ չափով կորցնում, կամ, ավելի ճիշտ, անտեսում է կարևոր մի հատկանիշ՝ արվեստի երկին կենսունակություն հաղորդող անմիջականությունը: Մի բան, որ ընդհանրապես կերպարվեստի ժամանակակից ըմբռնման ամենաբնորոշ գծերից է: Սակայն չի կարելի մոռանալ, որ անմիջականությունը, հուզական պոռթկումը, բանաստեղծական ներշնչանքը առհասարակ խորթ հատկանիշներ չեն Խաչատրյանի համար և, վաղ թե ուշ, ամբողջ ձայնով խոսելու են նրա նկարներին»:

Ռ. Խաչատրյանը ճանաչում է գտել որպես խորհրդահայ գրաֆիկայի ինքնատիպ ներկայացուցիչներից մեկը, օժտված գծանկարի բարձր կուլտուրայով: Մոսկվացի նկարիչ Մ. Միտուրիչը խոսելով նրա մասին, գրում է. «Խաչատրյանը ինձ ներկայանում է որպես բարդ և անսպասելի բաների ընդունակ արվեստագետ, ընդամենը մի քանի տարի ստեղծած գործերի համեմատությամբ անգամ Խաչատրյանի աշխատանքները անսպասելի հայտնություն են, իրոք առաջընթաց քայլ: Նրանք շատ արագ արժանացան համընդհանուր ուշադրության իրենց կատարման վարպետությանը, անկեղծությամբ»: Ահա այդ էլ խոր հավատ է ներշնչում նրա ստեղծագործության ապագայի նկատմամբ:

Շ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Rudolf Khachatryan (1937–2007)

Rudolf Khachatryan Digital Archive · rudolfart.com

Return — Ascent

This file was downloaded from:

<https://rudolfart.com/publications/Pub-0028?lang=en>

Works by Rudolf Khachatryan © Heirs of Rudolf Khachatryan. Other texts, photographs and design © their respective authors. When using this material, please credit the source and link to the page above.

Рудольф Хачатрян (1937–2007)

Цифровой архив Рудольфа Хачатряна · rudolfart.com